

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00
F: 01 478 74 25
E: gp.mnvp@gov.si
www.mnvp.gov.si

Številka: 004-15/2024-2560-229

Ljubljana, 14. 7. 2025

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v Republiki Sloveniji za leto 2024 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) in 168. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17, 26/19, 172/21 in 18/23 – ZDU-1O) je Vlada Republike Slovenije na ... seji, dne sprejela naslednji:

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je sprejela Poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v Republiki Sloveniji za leto 2024 in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije.

Barbara Kolenko Helbl
generalni sekretar

Prejmejo:

- Državni zbor,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor, Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost,
- Ministrstvo za zdravje, Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:				
/				
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:				
- Jože Novak, minister za naravne vire in prostor - mag. Miran Gajšek, državni sekretar Ministrstva za naravne vire in prostor - Igor Sirc, direktor Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost				
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:				
/				
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:				
- Jože Novak, minister za naravne vire in prostor - mag. Miran Gajšek, državni sekretar Ministrstva za naravne vire in prostor - Igor Sirc, direktor Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost - dr. Damijan Škrk, direktor Uprave Republike Slovenije za varstvo pred sevanji				
5. Kratek povzetek gradiva:				
Poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v Republiki Sloveniji je vsako leto pripravljeno na podlagi 168. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17, 26/19, 172/21 in 18/23 – ZDU-1O) ter povzema vsa dogajanja, povezana z varstvom pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnostjo. Sprejme ga Vlada Republike Slovenije in pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije. Poročilo je hkrati poglobitveni način seznanjanja širše javnosti s poglobitvenim dogajanjem v preteklem letu na tem področju. Poročilo ugotavlja, da je leto 2024 minilo brez večjih posebnosti, prav tako pa je bil dosežen temeljni cilj jedrske in sevalne varnosti, to je varstvo ljudi in okolja pred nepotrebni škodljivimi učinki ionizirajočih sevanj.				
6. Presoja posledic za:				
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE		
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE		
c)	administrativne posledice	NE		
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE		
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE		
e)	socialno področje	NE		
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE		
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:				
/				
– I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir

financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Gre za letno poročanje v skladu s 168. členom Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti ter kot tako nima javno finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Gradivo (letno poročilo) ni take narave, ki bi zahtevala poprejšnjo objavo in javno razpravo.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
JOŽE NOVAK MINISTER	

PRILOGE:

- obrazložitev,
- vsebina poročila.

OBRAZLOŽITEV

Poročilo je pripravljeno na podlagi *Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti* in vsebuje podatke o obratovanju objektov, pomembnih za sevalno in jedrsko varnost, radioaktivnosti v okolju, prejetih dozah, izvedenih programih inšpekcijskih pregledov, izpostavljenosti pacientov, vnosu iz držav članic (EU), iznosu vanje, uvozu, izvozu in tranzitu radioaktivnih odpadkov, izrabljenega goriva in radioaktivnih snovi, ravnanju z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, škodljivih vplivih radioaktivnosti na zdravje ljudi, izvajanju ukrepov sevalne in jedrske varnosti, mednarodnem sodelovanju, delu svetov in pooblaščenih izvedencev, izvajanju sevalnih dejavnosti in uporabi jedrske energije v svetu, usposabljanju pooblaščenec, razvojnih študijah, strokovnih preverjanjih ter doseganju ciljev resolucije o jedrski in sevalni varnosti v Republiki Sloveniji ter resolucije o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom. Poleg tega vsebuje poročilo tudi oceno o delovanju državnih organov, preprečevanju širjenja jedrskega orožja in nedovoljeni uporabi jedrskega blaga ter predloge nujnih in prednostnih nalog za izboljšanje stanja sevalne in jedrske varnosti.

Za opravljanje strokovnih, upravnih, nadzornih in razvojnih nalog na področjih jedrske varnosti, izvajanja sevalne dejavnosti in dejavnosti uporabe virov ionizirajočih sevanj (razen v zdravstvu ali veterinarstvu), varstva okolja pred ionizirajočimi sevanji, fizičnega varovanja jedrskih snovi in objektov, neširjenja jedrskega orožja in varovanja jedrskega blaga je zadolžena Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost (URSJV), ki je organ v sestavi Ministrstva za naravne vire in prostor Republike Slovenije. Na Upravi Republike Slovenije za varstvo pred sevanji (URSVS), ki je organ v sestavi Ministrstva za zdravje Republike Slovenije, pa opravljajo strokovne, upravne, razvojne in nadzorne naloge nad izvajanjem sevalnih dejavnosti ter uporabe virov ionizirajočih sevanj v zdravstvu, veterinarstvu in pri varovanju zdravja ljudi pred škodljivimi vplivi ionizirajočih sevanj.

V letu 2024 je Nuklearna elektrarna Krško (NEK) obratovala varno in brez izrednih zaustavitev, poročala pa je o enem dogodku (neoperabilna požarna dizelska črpalka). Redni remont 2024 se je začel 1. aprila 2024 z izklopom elektrarne iz omrežja in je trajal do 2. maja 2024, ko je bila izvedena ponovna sinhronizacija elektrarne v električno omrežje. Tokratni remont je bil prvi po vstopu v podaljšano obdobje obratovanja elektrarne, zato je bilo veliko aktivnosti namenjenih zagotavljanju varnega dolgoročnega obratovanja. Dela med remontom so potekala brez zapletov in profesionalno, URSJV je ob podpori strokovnjakov pooblaščenih izvedencev za posamezna področja nadziral izvajanje remontnih dejavnosti ves čas poteka remonta. V letu 2024 se je začela izvajati tretja faza tretjega občasnega varnostnega pregleda (OVP), kar pomeni izvedbo načrta 138 ukrepov iz poročila o tretjem OVP, ki se mora končati do 4. decembra 2028. NEK o izvedbi poroča v polletnih intervalih, prvo poročilo je bilo pripravljeno v juliju 2024. Za pregledno obveščanje javnosti je bil izdelan povzetek poročila o tretjem OVP v NEK v slovenskem jeziku, ki je bil objavljen na državnem portalu GOV.SI. Povzetek predstavlja cilje OVP, metodologijo, ugotovitve tretjega OVP in celovito oceno varnosti elektrarne. Povzetek poročila vsebuje tudi celoten načrt sprememb in izboljšav.

Slovenija je v okviru drugega tematskega strokovnega pregleda na temo požarne varnosti v jedrskih objektih, ki ga je v skladu z *Direktivo EU o jedrski varnosti* organizirala Skupina evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (angleško *European Nuclear Safety Regulators Group*, ENSREG), na dveh delavnicah predstavila in zagovarjala svoje nacionalno poročilo o stanju požarne varnosti v sami jedrski elektrarni, zgradbi suhega skladiščenja izrabljenega jedrskega goriva in zgradbi za hranjenje radioaktivnih odpadkov na območju NEK.

Raziskovalni reaktor TRIGA je v letu 2024 varno obratoval v stacionarnem in pulznem načinu, skupaj 174 dni. V letu 2024 je prišlo do 14 samodejnih zaustavitev reaktorja, od tega dvakrat zaradi motnje v lokalnem kontrolerju pri hitrem dvigu moči in enkrat zaradi motnje v periodi reaktorja, ni pa bilo dogodkov, ki bi zahtevali poročanje na URSJV. Konec leta 2024 je bil končan drugi OVP, v okviru katerega je bilo sprejetih 56 ukrepov za izvedbo sprememb in izboljšav, katerih namen je zagotavljanje še večje varnosti reaktorja. Celovita ocena varnosti je pokazala, da bodo zdaj vzpostavljeni procesi zagotavljali ustrezno varnost raziskovalnega reaktorja tudi v nadaljnjem obratovanju za obdobje desetih let.

Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov (CSRAO) je v letu 2024 obratovalo brez posebnosti. Začel se je drugi OVP, ki bo trajal naslednja tri leta.

Agencija za radioaktivne odpadke (ARAO) je v sredini leta 2024 končala gradnjo infrastrukture odlagališča nizko- in srednjeradioaktivnih odpadkov v Vrbini pri Krškem, v oktobru pa se je začela gradnja primarne obloge silosa (diafragma), ki je bila končana konec leta 2024.

Meddržavna komisija za spremljanje izvajanja *Pogodbe med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo* se v letu 2024 ni sestala. V pripravi sta četrta revizija Programa razgradnje NEK in Program odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.

Odlagališče hidrometalurške jalovine Boršt nekdanjega rudnika urana v Žirovskem vrhu v letu 2024 še ni bilo zaprto. Potekalo je dopolnjevanje varnostnega poročila, ki bo osnova za zaprtje odlagališča.

Monitoring radioaktivnosti v okolju je v letu 2024 potekal brez težav. Na podlagi rezultatov meritev se ugotavlja, da je obremenitev prebivalcev Slovenije zaradi prisotnosti umetnih radionuklidov v okolju pod vsemi zakonsko določenimi mejami in primerljiva s prejšnjimi leti. Prav tako je obratovalni monitoring pri vseh zavezancih potekal po predvidenih letnih programih, aktivnosti izpuščenih radioaktivnih snovi v okolje pa so bile pod avtoriziranimi mejnimi vrednostmi. Posledično je bila tudi obremenitev prebivalcev manjša od predpisane in zanemarljiva v primerjavi z vedno prisotnim naravnim ozadjem.

Leta 2024 ni bilo večjih težav pri izvajalcih sevalnih dejavnosti. Na področju izvajanja sevalnih dejavnosti je bil poudarek na uveljavljanju zakonodajnih zahtev. Izvajalci sevalnih dejavnosti so tekoče obveščeni o poteku dovoljenj in drugih obveznostih, ki jih morajo izpolniti, da se zmanjša mogoča sevalna obremenitev delavcev in prebivalstva. Kljub vsem naporom pa še vedno zamujajo z oddajo vlog za podaljšanje dovoljenj in sporočanjem informacij glede odgovornih oseb za varstvo pred sevanji. Stranke zamujajo tudi s periodičnim naročanjem pregledov virov sevanj, ki jih izvajata pooblaščenca izvedenca varstva pred sevanji. Posebno pozornost v letu 2024 je URSJV namenjal tudi ozaveščanju o predmetih splošne rabe z dodanimi radioaktivnimi snovmi. V letu 2024 je URSJV obravnaval skupno 31 interventnih zadev. Ukrepanje v zvezi z intervencijami je dobro utečeno, število zadev pa je še vedno visoko predvsem zaradi nadzora nad poštnimi pošiljkami na Pošti Slovenije.

Tudi na področju izvajanja sevalnih dejavnosti v zdravstvu in veterinarstvu, za katere je pristojen URSVS, večjih težav ni bilo. Težišče delovanja URSVS je utrditev sistema varovanja zdravja ljudi pred škodljivimi vplivi ionizirajočih sevanj. Pri tem je URSVS izdajal dovoljenja in potrdila iz svoje pristojnosti, pooblastila izvedencem za varstvo pred sevanji, izvajalcem dozimetrije, medicinskim fizikom in izvajalcem meritev radona, opravljal inšpekcijski nadzor, obveščal in ozaveščal javnost o postopkih varovanja zdravja pred škodljivimi učinki sevanja ter sodeloval z mednarodnimi ustanovami za varstvo pred sevanji. Posebno pozornost URSVS namenja zmanjševanju izpostavljenosti radonu, kjer financira sistematično pregledovanje in izvajanje meritev radona v šolah, vrtcih in drugih javnih stavbah ter v bivalnih prostorih. Poleg tega izposoja merilnike radona zainteresiranim ustanovam in posameznikom, ozavešča širšo javnost, sodeluje s strokovnjaki gradbenih strok in vodi register meritev radona.

Na področju pripravljenosti na izredne dogodke je URSJV v letu 2024 organiziral mednarodno vajo INEX-6, ki je obravnavala izzive na področju dolgoročnega okrevanja po jedrski nesreči, s poudarkom na usklajevanju, komunikaciji z javnostjo in prilagajanju zakonodaje. Analiza vaje je pokazala potrebo po izboljšanju strategij za sanacijo prizadetih območij, dolgoročnem spremljanju zdravja prebivalstva in učinkovitejšem vključevanju deležnikov v proces odločanja. Pridobljene izkušnje bodo prispevale k nadgradnji načrtov za obvladovanje posledic jedrskih in radioloških nesreč ter okrepile pripravljenost pristojnih institucij.

Na Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo Republike Slovenije je bila v letu 2024 poslana pobuda za državni prostorski načrt (DPN) za JEK2. Začetek postopka DPN za JEK2 je predviden v letu 2025. Tekle so tudi priprave na referendum o JEK2, ki pa na koncu ni bil izveden. V maju 2024 je bila sprejeta *Resolucija o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji »Jedrska energija za prihodnost Slovenije«*.

V februarju 2024 je URSJV organiziral strokovno srečanje Pripravljenost na razvoj in uporabo jedrske energije v Sloveniji, ki se ga je udeležilo veliko vodilnih v državni upravi in industriji kot tudi tehničnih strokovnjakov. Cilj srečanja je bilo ugotoviti pripravljenost Slovenije (državnih organov, izobraževalnih in raziskovalnih organizacij ter industrije) na razvoj in uporabo jedrske energije s poudarkom na izvedbi projekta JEK2. Srečanje se je končalo z okroglo mizo z naslovom Zagotovitev potrebnih kapacitet za širitev jedrskega programa.

URSJV je pripravil program kadrovskih potreb na podlagi analize za izvajanje obstoječih nalog in za sodelovanje v postopku priprave državnega prostorskega načrta, po sprejetju uredbe o državnem prostorskem načrtu pa v postopkih izdaje dovoljenj za projekt JEK2. Načrt predvideva

zaposlitev približno 12 dodatnih strokovnjakov letno v prihodnjih letih, skupno 50 do konca leta 2028, ko bo potekalo najintenzivnejše zaposlovanje, oziroma 66 do leta 2035. URSJV je aktivno začel usposabljanje tako že zaposlene kot tudi novozaposlene, da bi zagotovil ustrezne zmogljivosti za izvedbo projekta JEK2. V letu 2024 je URSJV prvič po dolгих letih pridobil dodatna kadrovska mesta za delo na tem projektu, vendar so bila odobrena samo tri nova delovna mesta, kar je bistveno premalo glede na obseg in kompleksnost nalog. Kadrovske primanjkljaje tako ostaja eno ključnih tveganj za uspešno izvedbo samega projekta. Poseben izziv je dolgotrajen proces usposabljanja strokovnega kadra, saj URSJV za vzpostavitev potrebnih kompetenc na posameznem področju jedrske ali sevalne varnosti praviloma potrebuje vsaj pet let mentorstva, dodatnega izobraževanja in praktičnih usposabljanj. Brez zadostnega števila ustrezno usposobljenih strokovnjakov bodo država in njene institucije postale ena od resnih ovir za pravočasno in varno uresničevanje projekta JEK2.

Poleg kadrovskih virov je za URSJV ključno tudi zagotavljanje ustreznih finančnih sredstev za izvajanje zakonsko določenih nalog. Posebej pomembno je pri tem povečanje sredstev za podpirne raziskovalne in strokovne naloge na najpomembnejših področjih jedrske in sevalne varnosti – tako v kontekstu varnega nadaljnjega obratovanja NEK kot tudi pri ocenjevanju varnostnih vidikov morebitnih novih jedrskih objektov.

URSVS je že do zdaj zagotavljal visoko raven varstva pred sevanji z majhnim številom zaposlenih in s skromnimi finančnimi sredstvi, kar dosega z učinkovito optimizacijo delovnih procesov in porabe razpoložljivih sredstev. Tako URSVS kljub dvema novima zaposlitvama v letih 2019 in 2022 nima notranjih kadrovskih rezerv in je nadaljnja okrepitev s stalnimi sodelavci nujna za zagotavljanje zakonsko določenih obveznosti in ustrezne ravni varstva pred sevanji. Trenutno je na URSVS zaposlenih sedem uslužbencev.

V PRILOGI je vsebina *Poročila o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v republiki sloveniji za leto 2024*

—